Lietas Nr.C32282513

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā, 2013.gada 16.decembrī

Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis A.Vasiļevskis

ar tiesas sēžu sekretāri J.Sutiku

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu maksātnespējīgās SIA /Nosaukums A/ administratores prasībā pret SIA „/Nosaukums B/" par parāda piedziņu. Tiesa

konstatēja

Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesā MSIA "/Nosaukums A/" administratore cēlusi prasību pret SIA "/Nosaukums B/", kurā lūdz piedzīt no atbildētājas pirkuma summu Ls 1113,85 un likumiskos procentus Ls 471,67.

Prasītāja norāda, ka ar 2009.gada 27.maija Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas lēmumu lietā Nr.C31282609 parādniekam SIA "/Nosaukums A/" (turpmāk tekstā arī –Prasītāja) uzsākta juridiskās personas maksātnespējas procesa lieta. 2009.gada 1.jūnijā tiesa nolēma par maksātnespējas administratoru iecelt sertificētu administratoru /pers. A/.

Ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2009.gada 26.augusta spriedumu lietā Nr.C31282609 prasītājai ir pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma (spēkā līdz 2010.gada 31.oktobrim) 1.pantu un 64.panta 1.daļas 3.un 4.punktu, administratora vispārējais pienākums, jebkurā maksātnespējas procesā, ir nodrošināt efektīvu un likumīgu procesa norisi, kā arī aizsargāt kreditoru kopuma intereses un pienākumos ietilpst nodot tiesai izskatīšanai jebkuru parādnieka prasījumu.

Prasītāja ir pārdevusi (nodevusi) un SIA "/Nosaukums B/" (turpmāk tekstā arī – atbildētāja) nopirkusi (pieņēmusi) vairākas preces, saskaņā ar pielikumā pievienotajām pavadzīmēm (pielikumā Nr.1). Ievērojot darījuma būtību, secināms, ka starp pievienotajām piemērojami pirkuma līguma noteikumi.

Pārņemot sabiedrības mantu un iepazīstoties ar grāmatvedības datiem, administrators konstatēja, ka atbildētāja nav veikusi norēķinus pienācīgā kārtā un laikā ar maksātnespējīgo SIA "/Nosaukums A/" – nav veikta pavadzīmju apmaksa par kopējo pamata parāda summu Ls 1113,85 apmērā.

Saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Turklāt Civillikuma 2021.pantā norādīts, ka no pirkuma līguma izceļas abām pusēm savstarpējas prasījumu tiesības kā uz līguma izpildīšanu, tā arī uz zaudējumu atlīdzību. Ņemot vērā, ka prasītāja no savas puses līgumu ir izpildījusi un nodevusi preces, ko apliecina pievienotās, abpusēji parakstītās pavadzīmes, tad arī atbildētājai ir pienākums izpildīt līgumu un veikt samaksu par nodotajām precēm.

Saskaņā ar Civillikuma 1838.pantu samaksas pierādījuma pienākums gulstas uz atbildētāju, savukārt, pierādīt samaksu var ar visiem atļautiem pierādījuma līdzekļiem, bet sevišķi ar rakstisku apliecinājumu jeb kvīti. Secīgi, parāda samaksas faktu pierāda vienīgi naudas izdevumus apliecinošs dokuments, kura spēkā esamības prasības noteiktas speciālos normatīvos aktos.

Saskaņā ar Civillikuma 1759.panta pirmās daļas 2.punktu un 1946.panta pirmo daļu par svešu naudu, kad tās turētājs to lietojis savā labā, jāmaksā likumiskie procenti, kas, saskaņā ar Civillikuma 1765.panta otro daļu ir septiņi procentpunkti virs procentu

pamatlikmes gadā. Tādējādi procentu apmērs uz prasības pieteikuma sastādīšanas dienu ir Ls 471,67.

Atbildētāja par celto prasību ir iesniegusi paskaidrojumus, kuros norādīts, ka prasība netiek atzīta šādu iemeslu dēļ.

Saskaņā ar starp prasītāju un atbildētāju 2007.gada 19.februārī noslēgto preču pirkuma – pārdevuma līgumu Nr.07/52/NelssCX-2007 atbildētāja piegādāja prasītājai preces ar atlikto maksājumu uz vienu mēnesi. Tajā skaitā atbildētāja piegādāja preces: 2009.gada 4.marts, pavadzīme Nr.AEM 321551, summa Ls 403,05, apmaksas termiņš – 03.04.2009. 2009.gada 11.marts, pavadzīme Nr.AEM321733, summa Ls 459,33, apmaksas termiņš – 10.04.2009. 2009.gada 27.aprīlis, pavadzīme Nr.AEM 322597, summa Ls 57,08, apmaksas termiņš – 27.05.2009. Kopējo piegādāto preču vērtība pēc norādītajām pavadzīmēm sastāda Ls 919,46 (t.sk. PVN). Prasītāja pavadzīmēs noteiktajos termiņos neveica apmaksu par saņemtajām precēm un paziņoja atbildētājai, ka samaksu veikt nespēs. Tika panākta vienošanās, ka prasītāja atgriezīs atbildētājai nerealizētās, atbildētājas piegādātās preces. Saskaņā ar minēto vienošanos prasītāja 2009.gada 22.aprīlī atgrieza atbildētājai preces pēc pavadzīmēm Nr.AEN 540469 un AEN 540470 par kopējo summu Ls 266,85. Minētajās pavadzīmēs, kuras prasītāja iesniegusi tiesai, sadaļā "Maksājums" ir norādīts, ka tiek veikta preču atgriešana. Atlikušo neizpildīto saistību daļu prasītāja dzēsa, 27.04.2009., nododot atbildētājai preces pēc pavadzīmes Nr.AEN 540541 par summu Ls 847,00. Minētajā pavadzīmē, sadaļā ar "Samaksas noteikumi", norādīts – Savstarpējs ieskaits. Starpību starp atbildētājas piegādāto un prasītājas atgriezto/piegādāto preču vērtību Ls 194,39 apmērā prasītāja nodeva atbildētājai kā līgumsodu par maksājumu kavējumu un līguma saistību nepildīšanu, jo atbildētājai nebija pienākums ne pieņemt atgrieztās preces, ne samaksas vietā piekrist pieņemt jebkādas preces no prasītājas. Ņemot vērā minēto, atbildētāja uzskata, ka, piegādājot preces atbildētājai, prasītāja dzēsa ar ieskaitu savas saistības pret atbildētāju, atbildētājai nav neizpildītu maksājumu saistību, prasība ir noraidāma.

Atsauksmē par atbildētājas paskaidrojumiem prasītāja norāda, ka, ievērojot doktrīnas atziņas, kā arī starpkaru Latvijas Senāta judikatūru, Senāts secina, ka pēc lietas dalībnieka ierunas tiesā var vērtēt darījuma tiesiskumu, ja ierunā lietas dalībnieks pamatojis attiecīgā darījuma spēkā neesamību (nederīgumu) uz likuma pamata (sad. Senāta 2010.gada 27.oktobra spriedums lietā SKC-211).

No atbildētājas paskaidrojumiem izriet, ka nav strīda par faktu, ka īsi pirms prasītājas maksātnespējas procesa ierosināšanas 2009.gada 27.maijā (sk.1.un 2.pielikumi) atbildētāja ir saņēmusi preces par kopējo summu Ls 1113,85, neskaitot likumiskos procentus. Savukārt, pastāv strīds par saņemtās preces vērtības apmaksu.

Atbildētāja pirms prasītājas maksātnespējas ierosināšanas nav paziņojusi par ieskaitu, kurš būtu atzīts. Saskaņā ar 1993.gada 1.janvāra likuma "Par grāmatvedību" 2.pantu uzņēmuma, uzņēmējsabiedrības, iestādes vai organizācijas (turpmāk – uzņēmuma) grāmatvedībai ir uzskatāmi jāatspoguļo visi uzņēmuma saimnieciskie darījumi un īpašuma stāvoklis. [..] Par grāmatvedības kārtošanu un visu saimniecisko darījumus apliecinošo dokumentu oriģinālu, kopiju vai datu attēlu saglabāšanu ir atbildīgs uzņēmuma vadītājs [..]. Uzņēmuma vadītājs ir [..] kapitālsabiedrībā – valde". Secīgi, vienīgi uzņēmuma vadītājs var slēgt šādus darījumus, atzīt ieskaitus vai samaksu ar preci.

Arī saskaņā ar 2007.gada 1.novembra Maksātnespējas likuma 101.pantu maksātnespējas procesā ieskaits nav pieļaujams. Papildus prasītāja norāda, ka maksātnespējas procesa ietvaros tikai administratora kompetencē ir vērtēt kreditoru prasījumus. Ņemot vērā faktu, ka prasītājas administratoram nav iesniegts atbildētājas kreditora prasījums, administratoram nav iespējams pārliecināties par tā pamatotību. Turklāt atbildētāja ir zaudējusi savas prasījuma tiesības, jo 2007.gada 1.novembra Maksātnespējas likuma 70.panta otrajā daļā noteiktajā termiņā prasītājas administratoram nav iesniegusi kreditora prasījumu.

Saskaņā ar Civillikuma 1846.-1856.pantu ieskaits ir vienpusējs samaksas veids, kad samaksas vietā parādnieks pienācīgā kārtā un nolūkā liek priekšā kreditoram savu pretprasījumu (parasti pēc pavadzīmes, kurā samaksas noteikumos norādīts savstarpējs ieskaits, tas ir vienpusējs paziņojums vai akts par savstarpēju prasījumu ieskaitu). Secīgi, no iepriekš minētā izriet, ka atbildētāja nav pienācīgā kārtā un nolūkā likusi priekšā prasītājai savu pretprasījumu. Ne viena no pusēm nav paziņojusi par samaksu ar pretprasījumu (Civillikums 1854.pants).

Vispārējs princips (Negative non probantus) nosaka, ka negatīvi fakti nav jāpierāda. Saskaņā ar Civillikuma 1838.pantu samaksas pierādījuma pienākumu gulstas uz parādnieku (šajā gadījumā atbildētāju), savukārt pierādīt samaksu var ar visiem atļautiem pierādījuma līdzekļiem, bet sevišķi ar rakstisku apliecinājumu jeb kvīti. Secīgi, konkrētajā gadījumā parāda samaksas faktu pierāda vienīgi naudas izdevumus apliecinošs dokuments, kura spēkā esamības prasības noteiktas speciālos normatīvajos aktos.

Ņemot vērā iepriekš minēto, prasītājas administratore lūdz tiesu izskatīt lietu bez prasītājas klātbūtnes un atzīt prasītājas prasību, bet atbildētājas iesniegtos paskaidrojumus neņemt vērā to nepamatotības dēļ.

Tiesas sēdē prasītājas administratore nav piedalījusies. No administratores saņemts lūgums par lietas izskatīšanu bez viņas piedalīšanās.

Atbildētājas pārstāvis tiesas sēdē neatzina prasību, lūdza to noraidīt. Tiesas sēdē paskaidroja, ka atbildētāja piegādāja prasītājai preces ar pēcapmaksu. Prasītājs ir mazumtirdzniecības veikals, kas realizēja nosūtītās preces pircējiem. Tika piegādātas preces pēc pavadzīmēm par kopējo summu Ls 919,46 ar apmaksas termiņiem no 2009.gada 3.aprīļa līdz 2009.gada 27.maijam. Iestājoties termiņiem, prasītāja paziņoja, ka nespēs samaksāt par minētām precēm un piedāvāja norēķināties, atgriežot daļu no piegādātām precēm, jo daļa jau bija pārdota. Konkrēti ar divām pavadzīmēm, kuras pievienotas lietas materiāliem, prasītāja bija atgriezusi preces par kopējo summu Ls 264. Papildus pēc pavadzīmēm piegādāja preci par Ls 266,85. Tika piegādāts stends, kuru atbildētāja izmantoja savām vajadzībām. Ar šo bija dzēsts parāds, kas prasītājai pret atbildētāju. Prasība ir nepamatota un absurda, jo prasītāja lūdz piedzīt samaksu par precēm, kas ir atbildētājas īpašums, jo prasītāja par to nebija samaksājusi un par precēm, kas bija nodotas kā samaksa par parādu. Prasītāja nenoliedz, ka nebija samaksāts. Prasītāja neapstrīd preču pavadzīmes rēķinus. Prasītāja nav pievērsusi uzmanību apstāklim, ka parādnieks bija prasītāja, nevis atbildētāja. Atbildētāja uzskata, ka ir notikusi saistību dzēšana, parakstot pavadzīmes. Tāpat ir nepamatota prasītājas norāde par ieskaita neiespējamību, jo ieskaits notika pirms maksātnespējas.

Tiesa, noklausījusies atbildētājas pārstāvja paskaidrojumus, pārbaudījusi pierādījumus lietā, secina, ka prasība kā nepamatota ir noraidāma.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Prasītāja savu prasību par pirkuma maksas un likumisko procentu piedziņu pamato ar SIA "/Nosaukums A/" 2009.gada 22.aprīļa pavadzīmi Nr.AEN 540469, pavadzīmi Nr.AEN 540470, 2009.gada 27.aprīļa pavadzīmi Nr.AEN 540541, uzskatot, ka prasītāja ir pārdevusi (nodevusi) un atbildētāja nopirkusi (pieņēmusi) vairākas preces.

Savukārt no lietas materiālos esošā preču pirkuma-pārdevuma līguma Nr.07/52/NelssCX-2007, kas noslēgts 2007.gada 19.februārī starp SIA "/Nosaukums A/" kā pircēju un SIA "/Nosaukums B/" kā pārdevēju, izriet, ka līgumslēdzējpuses vienojušās par to, ka pircējs pērk un pieņem, bet pārdevējs pārdod un nodod preci (ar ko apzīmē pēc pircēja pasūtījuma nokomplektēto preču partiju) par cenām, kas uzrādītas cenu lapā, kas ir šī līguma Pielikums Nr.1 un neatņemama tā sastāvdaļa.

Saskaņā ar minētā līguma 11.1.punktu līgums darbojas līdz 2007.gada 31.decembrim. Ja neviena no pusēm 2 nedēļas pirms līguma termiņa beigām rakstiski nebrīdina otru pusi par līguma izbeigšanu, tad līguma darbības termiņš tiek pagarināts uz 1 kalendāro gadu. Līguma termiņš var tikt pagarināts uz neierobežotu gadu skaitu.

No minētā tiesa secina, ka starp pusēm pastāvēja pirkuma līguma attiecības, kurās pircējs ir SIA "/Nosaukums A/" un pārdevējs ir SIA "/Nosaukums B/".

Saskaņā ar Civillikuma 2002.pantu pirkums ir līgums, ar ko viena puse apsola otrai par norunātas naudas summas samaksu atdot zināmu lietu vai tiesību.

Saskaņā ar Civillikuma 2027.pantu pārdotā lieta īstā laikā un īstā vietā jānodod pircējam ar visiem tās piederumiem, kā arī ar visu to, kas var nodrošināt tiesību uz šo lietu.

Saskaņā ar Civillikuma 2033.pantu pircējam vispirms jāsamaksā pirkuma maksa, kas, ja pirkums nav noslēgts uz kredītu vai ja samaksai nav norunāti sevišķi termiņi, jāizdara tūliņ, lietu nododot, tā tad tajā pašā laikā un tajā pašā vietā.

Tas nozīmē, ka pirkuma līgumā pārdevēja pienākums ir nodot lietu, bet pircēja samaksāt par to.

Saskaņā ar minētā līguma 5.4.punktu samaksa par preci tiek veikta ar atlikto maksājumu uz 70 kalendārajām dienām.

No atbildētājas iesniegtās 2009.gada 4.marta pavadzīmes Nr.AEM 321551, 2009.gada 11.marta pavadzīmes Nr.AEM 321733 un 2009.gada 27.aprīļa pavadzīmes Nr.AEM 322597 redzams, ka atbildētāja piegādājusi prasītājai preces.

Tiesai nav pamata apšaubīt atbildētājas norādīto faktu, ka saskaņā ar SIA "/Nosaukums A/" 2009.gada 22.aprīļa pavadzīmi Nr.AEN 540469, pavadzīmi Nr.AEN 540470, 2009.gada 27.aprīļa pavadzīmi Nr.AEN 540541 ir notikusi preču atgriešana un savstarpējs ieskaits, jo prasītāja nav varējusi samaksāt par piegādāto preci.

To, ka prasītājai bijušas problēmas ar tai piegādāto preču apmaksu, apstiprina fakts, ka ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2009.gada 27.maija lēmumu prasītājai uzsākts juridiskās personas maksātnespējas procesa lieta.

Turklāt tiesai nav pamata apšaubīt, ka lietā esošās pavadzīmes apliecina darījumus, kas notikuši, pamatojoties uz 2007.gada 19.februāra preču pirkuma-pārdevuma līgumu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.panta pirmo daļu tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

Salīdzinot lietā esošās pavadzīmes, tiesa konstatē, ka prasītāja saskaņā ar pavadzīmēm Nr.AEN 540469, Nr.AEN 540470 ir atgriezusi preces ar tādu pašu nosaukumu, kādas bijušas tai piegādātas saskaņā ar pavadzīmēm Nr.AEM 321551, Nr.AEM 321733, Nr.AEM 322597.

Tāpat no preču pirkuma-pārdevuma līguma, pavadzīmēm, atbildētājas pārstāvja paskaidrojumiem tiesa secina, ka atbildētājas komercdarbības veids ir sadzīves preču piegāde tirgotājiem, bet prasītājas komercdarbības veids bija sadzīves preču mazumtirdzniecība.

Tiesa nekonstatē, ka atbildētājai pastāvētu preču apmaksas saistība, līdz ar to ir nepamatota prasītājas atsauce uz Civillikuma 1838.pantu par to, ka samaksas veikšana ir jāpierāda atbildētājai.

Tiesai nav nekāda pamata vērtēt un atzīt par spēkā neesošu starp prasītāju un atbildētāju veikto savstarpējo ieskaitu un uz pirkuma līguma pamata notikušos darījumus, jo prasība atbilstoši Maksātnespējas likuma 92.panta pirmajai daļai nav celta.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 192.pantu tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas.

Turklāt tiesa atzīst par nepamatotu prasītājas administratores norādi uz Maksātnespējas likuma regulējumu, kādā kreditoriem jāpiesaka savi prasījumi. Maksātnespējas likuma 70.pantā paredzētās kreditora tiesības ir realizējamas, pastāvot parādnieka neizpildītam prasījumam, bet, kā jau tiesa konstatēja, atbildētajai uz maksātnespējas procesa pasludināšanas brīdi prasījuma pret prasītāju par preču apmaksu vairs nepastāvēja.

Tādejādi prasība par preču pirkuma maksas piedziņu kā nepamatota ir noraidāma, kā arī ir noraidāms pakārtotais prasījums par likumisko procentu piedziņu.

Pamatojoties uz iepriekš izklāstīto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 93., 97., 190., 193.pantu, tiesa

nosprieda

Prasību noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā, sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesā.

Pilns spriedums faktiski sastādīts un pieejams 2014.gada 7.februārī.

Tiesnesis A.Vasiļevskis